

11. GIS and Remote Sensing Data-Based Methods for Monitoring Water and Soil Objects in the Steppe Biome of Western Siberia / I.D. Zolnikov, N. V. Glushkova, E. N. Smolentseva, D.A. Chupina, D.V. Pchelnikov, V. A. Lyamina // Novel Methods for Monitoring and Managing Land and Water Resources in Siberia, 2016 – P. 253-269.

12. І етап створення Степового Кадастру. Інвентаризація потенційно степових ділянок. URL: http://biomon.org/steppe_cadastre/

ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ТА ДОБОРУ МОРОЗО- ТА ЗИМОСТІЙКИХ РОСЛИН ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В КОНТЕКСТІ ЗМІН КЛІМАТУ

Кардаш Д.М.¹, Дубовий В.І.²

¹Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова, Київ

²Житомирський національний агроекологічний університет, Житомир

Проробивши з культурою все своє життя, селекціонер інтуїтивно й теоретично виробляє певний стереотип вирощування культур для даної зони. Кожна із зон вирощування озимих зернових культур у країнах СНД та інших регіонах світу має специфічні критерії оцінки зимостійкості.

Багато дослідників дотримуються думки про те, що зимостійкість - складна й мінлива властивість рослинного організму й зумовлюється значним комплексом фізіолого-біохімічних особливостей і анатомо-морфологічних ознак. У різних озимосіючих регіонах, як відзначалося вище, мають місце специфічні умови осінньо-зимово-весняного періоду, однак, потенційна морозостійкість, як правило, формується після 2-3 тижнів припинення осінньої вегетації - другої стадії загартування в пучках в умовах штучного клімату.

Багаторічні дослідження, проведені у фітотроні, дозволили зв'язати морозовитривалість із екологічними факторами і генетичними особливостями і сортів. Морозовитривалість завжди була відносною властивістю. Абсолютна стійкість до морозу не виявлена, не знайдено сортів з абсолютною стійкістю у всіх умовах вирощування. Розвиток ознаки морозовитривалості визначається генетичними факторами й умовами середовища.

Як видно з наведеного нами короткого літературного огляду по цій проблемі за останні роки, незважаючи на різнопланові дослідження, присвячені розробці методів оцінки життєздатності озимих культур, зокрема озимих зернових, немає ще єдиного способу оцінки й відбору морозо- і зимостійких форм рослин, що відрізняє простотою, доступністю й надійністю, що забезпечує високу вірогідність.

Беручи до уваги той факт, що температура повітря протягом холодного періоду року змінюється надзвичайно різко і характеризується великими перепадами, в зв'язку із цим доцільним є залучити саме ці природні умови до вирішення поставлених задач – отримати більш стійке до морозу

потомство озимих зернових культур, тобто розмістити рослини в зоні дії цих температур.

При вивченні зміни показника морозостійкості озимих зернових у період перезимівлі в посівних ящиках спостерігається істотний вплив відлиг на менш морозостійкі сорти пшениці. При використанні стелажів, як відзначає М.І. Рибаків, відбувається вплив на рослини озимих зернових культур природного холоду, рівень температури при цьому залежить від мінімальних значень температури і її тривалості та конструкції стелажів, на яких вирощують рослини. Ми їх розміщували на висоті 50 см над землею.

Слід відзначити, що за осінньо-зимовий період 2005/2006 рр. у січні температура знижувалась до мінус 25–27°C, а на глибині залягання вузла кушніня в ґрунтових ваннах становила до мінус 23,3°C. Із 133 висіяних сортів екологічного сортовипробування 34 сорти загинули повністю.

В період різких змін клімату, особливо при поверненні весняних заморозків, відбувається суттєва диференціація сортів по морозостійкості, яка в деякій мірі суперечить їх фізіологічним особливостям.

Умови загартування рослин висіяних на природних температурних провокаційних фонах жорсткіші, в порівнянні з польовими.

На основі проведених досліджень по вивченню екологічної оцінки морозо- та зимостійкості озимих зернових культур в умовах Лісостепу та Полісся України відмічаємо, що органічне поєднання провокаційних природних температурних фонів з польовими сприятиме ефективній оцінці та добору рослин, потомства яких можуть бути вихідним матеріалом у створенні нових морозо- та зимостійких сортів.

ОЦІНКА КОМФОРТНОСТІ ТА ДИСКОНФОРТНОСТІ КЛІМАТУ В м. КИЄВІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЇХ ЗМІН

Забарна О. Г.

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ

8

Актуальність досліджень визначається необхідністю детальної медико-географічної оцінки клімату для окремих регіонів в умовах сучасних змін клімату з метою встановлення комфортності кліматичних умов для людини [2, 5].

Зону комфортності клімату можна визначити як сукупність метеорологічних умов, в яких людина отримує суб'єктивно хороше тепловідчуття (утримує нормальний теплообмін зберігаючи нормальну температуру тіла і не виділяє піт). При різних комбінаціях температури повітря і вологості у рухомому повітрі рівень тепловідчуття та тепловіддачі людини змінюється. Так, наприклад, при температурі повітря нижче 10°C сухе повітря здається більш теплим, а при температурі вище 10°C вологе повітря здається більш холодним.

Основна мета цього дослідження – біокліматична оцінка комфортності та дискомфортності клімату міста Києва та визначення можливих тенденцій їх змін. Під біокліматичною оцінкою комфортності